

*НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНО-ПРАВА ВОВИХ ДИСЦИПЛІН*

ЛЕКЦІЙНЕ ЗАНЯТТЯ

“ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ”

ПЛАН ЛЕКЦІЙНОГО ЗАНЯТТЯ:

1. Поняття та предмет трудового права.

2. Метод трудового права. Принципи трудового права.

3. Джерела трудового права.

4. Система трудового права. Відмежування трудового права від суміжних галузей права

Рекомендована література:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.07.2022).
2. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. (дата звернення: 25.07.2022).
3. Бойко М.Д. Трудове право України : навч. посібник для студентів ВНЗ / М.Д. Бойко ; М-во освіти і науки України. - 3-тє вид., перероб. і допов. - Київ : Центр учбової літератури, 2014. - 391 с.
4. Іванов Ю. Ф. Трудове право України [Текст] : навч. посіб. / Ю. Ф. Іванов, М. В. Іванова. - К. : Нац. акад. внутр. справ, 2016. - 244 с.
5. Корнєєв Ю. В. Трудове право України: Навч. посіб. / Ю. В. Корнєєв. - К. : Центр учбової літератури, 2019. - 112 с..
6. Трудове право : підручник / [Жернаков В.В. та ін.] ; за заг. ред. В.В. Жернакова ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого". - Харків : Право, 2013. - 494 с.
7. Трудове право : підручник / [О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А.М. Слюсар та ін.] ; за заг. ред. О.М. Ярошенка. - 3-тє вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2019. - 544 с.

1. Поняття та предмет трудового права.

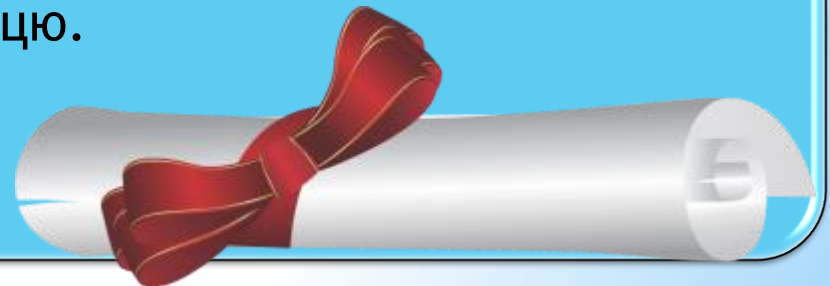
Конституція України встановила низку прав людини у сфері реалізації права на працю. Так, у статті 43 зазначено: «**Кожен має право на працю**, що включає можливість заробляти собі на життя працюю, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. Держава створює умови для повного здійснення громадянами права на працю, гарантує рівні можливості у виборі професії та роду трудової діяльності, реалізовує програми професійно-технічного навчання, підготовки і перепідготовки кадрів відповідно до суспільних потреб. Використання примусової праці забороняється. Кожен має право на належні, безпечні і здорові умови праці, на заробітну плату, не нижчу від визначеної законом. Використання праці жінок і неповнолітніх на небезпечних для їхнього здоров'я роботах забороняється. Громадянам гарантується захист від незаконного звільнення. Право на своєчасне одержання винагороди за працю захищається законом». Ті, хто працює, мають право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів. (ст. 44 Конституції України).

Трудове право як самостійна галузь права - це система правових норм, що регулюють трудові та пов'язані з ними відносини, встановлюють права та обов'язки працівників та роботодавців, що є обов'язковими на всіх підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності та виду діяльності.

Предметом трудового права є суспільні трудові відносини, які виникають із застосування працівниками здатності до праці в суспільному виробництві, та інші відносини, що тісно пов'язані з трудовими.

Об'єктом трудового права є суспільні відносини, пов'язані з реалізацією працівником права на працю.

Трудові відносини - відносини, побудовані на угоді між працівником і роботодавцем про виконання працівником за оплату певної роботи, що потребує того чи іншого фаху, кваліфікації або посади, на підпорядкуванні працівника правилам внутрішнього трудового розпорядку, якщо роботодавець забезпечує умови праці, передбачені трудовим законодавством, колективним договором, угодами, трудовим договором.

До відносин, що тісно пов'язані з трудовими (вони передують їм, супроводжують чи походять з них) відносяться:

відносини щодо зайнятості й працевлаштування;

відносини трудового колективу з роботодавцем організаційно-управлінського характеру;

організаційно-управлінські відносини профспілкового органу чи іншого уповноваженого працівниками органу з роботодавцем на виробництві;

відносини, пов'язані з наглядом і контролем за трудовим законодавством та охороною праці;

відносини щодо підготовки кадрів, професійного добору фахівців і підвищення їх кваліфікації на виробництві;

відносини, пов'язані з матеріальною відповідальністю учасників трудових відносин за шкоду, заподіяну з вини однієї сторони іншій;

соціально-партнерські відносини представників колективу та роботодавця, пов'язані з веденням переговорів та укладанням колективного договору чи інших соціально-партнерських угод;

відносини, необхідні для вирішення трудових спорів.

2. Метод трудового права. Принципы трудового права.

Метод правового регулювання - це система юридичного інструментарію (спосіб, характер) за допомогою якого держава здійснює необхідний вплив на волю суб'єктів суспільних відносин з метою побудити їх до дій, встановлених нормою. Кожна галузь права має свій специфічний метод правового впливу на суспільні відносини. Метод правового регулювання є багато в чому орієнтованим на способи правового регулювання: дозволи, зобов'язання, заборони.

Імперативний (владно-авторитарний, директивний) - суворо обов'язковий, побудований на засадах влади і підпорядкування, на відносинах субординації (метод «вертикалі»).

Диспозитивний метод - автономний, побудований на засадах автономії, юридичної рівності суб'єктів, угоди сторін, дає суб'єктам можливість вибору варіантів поведінки в межах закону.

Принципи права - це керівні ідеї, які характеризують зміст права, його сутність і призначення в суспільстві.

Під принципами трудового права розуміються основні ідеї, які виражають сутність політики держави у сфері правового регулювання праці і суспільних відносин, які при цьому виникають. Основні принципи трудового права України закріплені в Конституції України і знайшли своє подальше відображення в законодавчих актах з трудового права.

Для
трудового
права
характерні
такі
принципи:

- Принцип свободи праці.
- Принцип заборони примусової праці
- Принцип рівності прав і можливостей
- Принцип договірному характеру праці
- Принцип визначеності трудової функції
- Принцип стабільності трудових відносин
- Принцип безпеки праці
- Принцип права на відпочинок
- Принцип матеріальної зацікавленості в результатах праці
- Принцип матеріального забезпечення у разі непрацездатності, настання старості, при хворобі і у зв'язку з материнством
- Принцип свободи об'єднання
- Принцип участі трудових колективів
- Принцип права на страйк

3. Джерела трудового права.

Встановлюючи основоположні засади формування і дії трудового права, **Конституція України** наповнює його своїм змістом і при цьому виходить з того, що «людина, її життя і здоров'я... визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю»

Основним законодавчим актом з трудового права виступає **Кодекс законів про працю України** затверджений Законом УРСР від 10 січня 1971 за № 322-VIII і вступив в дію 1 червня 1972 року. КЗпПУ регулює трудові відносини всіх працівників, сприяючи зростанню продуктивності праці, поліпшенню якості роботи, підвищенню ефективності суспільного виробництва і піднесенню на цій основі матеріального і культурного рівня життя трудящих, зміцненню трудової дисципліни і поступовому перетворенню праці на благо суспільства в першу життєву потребу кожної працездатної людини.

Поряд із КЗпПУ, діють інші закони України, наприклад:

ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р.;

ЗУ «Про державну службу» від 10.12.2015 р.;

ЗУ «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 р.;

ЗУ «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р.;

ЗУ «Про колективні договори і угоди» від 01.07.1993 р.;

ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р.;

ЗУ «Про порядок розгляду колективних трудових спорів (конфліктів)» від 03.03.1998 р.

ЗУ «Про оплату праці» від 24.03.1995 р.;

ЗУ «Про охорону праці» від 14.10.1992 р.;

5. Система трудового права. Відмежування трудового права від суміжних галузей права

Система права - це об'єктивно обумовлена системою суспільних відносин внутрішня структура права, яка складається з взаємозалежних норм, логічно розподілених за галузями, підгалузями та інститутами.

Традиційно у системі трудового права виділяють :

Загальну та

Особливу частини.

До загальної частини відносяться норми, що є єдиними для всіх трудових відносин, вони визначають:

принципи правового регулювання; джерела трудового права України; суб'єктів трудового права;

правове становище професійних спілок і трудових колективів;

поняття, порядок підготовки та укладення колективних договорів;

правові відносини, що виникають із застосування праці; поняття працевлаштування і його правові форми.

Особливу частину складають норми, що регулюють певні елементи трудових відносин: порядок виникнення, зміни та припинення трудових відносин;

тривалість праці та відпочинку; види оплати праці, порядок і строки виплати заробітної плати; питання внутрішнього трудового розпорядку;

дисциплінарну і матеріальну відповідальності працівників;

охорону праці;

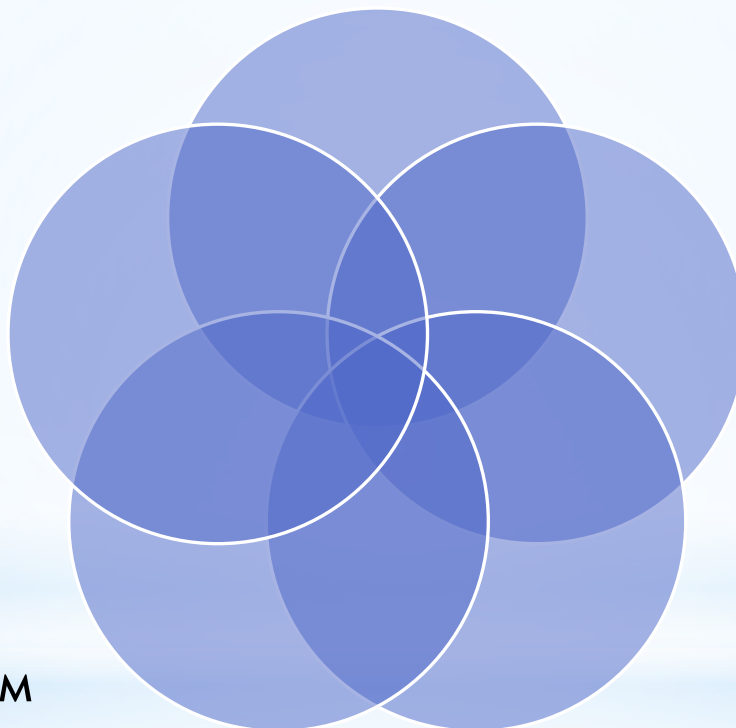
порядок вирішення індивідуальних та колективних трудових спорів.

Найбільший зв'язок
трудове право має з:

Конституційним
правом,

Цивільним
правом,

Правом
соціального
забезпечення.

адміністративним
правом,

Дякую за увагу!